

VENDIM
Nr. 16, datë 10.3.2016

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 16.12.2015 mori në shqyrtim, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 68/22 Akti që i përket:

KËRKUES: Skënder Roqi, Merjeme Roqi, Hasan Roqi, Luljeta Roqi, Santa Roqi, Kevin Roqi
SUBJEKTE TË INTERESUARA: Fatos Kadesha, Hylli Kadesha

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të:

- vendimeve nr. 9405, datë 9.12.2010, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, nr. 2029, datë 6.10.2011, të Gjykatës së Apelit Tiranë, si dhe nr. 462, datë 1.12.2011 dhe nr. 1736, datë 4.7.2014 të Gjykatës së Lartë, të marra gjatë procesit gjyqësor me objekt “Lirim dhe dorëzim sendi”;

- vendimeve nr. 7497, datë 1.7.2013, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe nr. 395, datë 16.2.2015 të Gjykatës së Apelit Tiranë, të marra gjatë procesit gjyqësor me objekt “Rivendosje në posedim”;

- vendimeve nr. 1504, datë 4.2.2014, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe nr. 120, datë 20.1.2015, të Gjykatës së Apelit Tiranë, të marra gjatë procesit gjyqësor me objekt “Kundërshtim veprimi përmbardimor”;

- vendimeve nr. 1585, datë 26.3.2015, të Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë dhe nr. 1326, datë 8.6.2015, të Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë, të marra gjatë procesit administrativ me objekt “Detyrimi i Këshillit të Ministrave të ekzekutojë vendimin nr. 76, datë 8.11.2000, të Gjykatës Kushtetuese”;

- nenit 16 të ligjit nr. 9719, datë 23.4.2007, “Për disa shtesa e ndryshime në ligjin nr. 9232, datë 13.5.2004, “Për programet sociale të strehimit të banorëve të zonave urbane”;

- aktit normativ nr. 3, datë 1.8.2011, të Këshillit të Ministrave, “Për lirimin e banesave pronarëve të ligjshëm nga qytetarët e pastrehë, banues në banesat ish-pronë e subjekteve të shpronësuar” dhe ligjit nr. 82/2012, datë 13.9.2012, “Për lirimin e banesave pronarëve të ligjshëm nga qytetarët e pastrehë, banues në banesat ish-pronë e subjekteve të shpronësuar”.

- Shpërblimi i dëmit jashtëkontrator material dhe moral në shumën 30 900 000 lekë, i shkaktuar nga veprimet antikushtetuese të administratës shtetërore, dhe fitimi i munguar në shumën 21 356 400 lekë, për kohën nga momenti i nxjerrjes me dhunë nga shtëpia në vitin 2011 deri në dorëzimin e saj, bazuar në nenin 44 të Kushtetutës.

- Detyrimi i Gjykatës Kushtetuese për të ekzekutuar vendimin e saj nr. 76, datë 8.11.2000.

- Detyrimi i shtetit shqiptar që nëpërmjet Gjykatës Kushtetuese të privatizojë banesë falas për kërkuesit.

- Arkivimi i një kopjeje të procesit në dosjet personale të funksionarëve që kanë shkaktuar paligjshmërinë në bashkëpunim dhe në shpërdorim të detyrës, në shkelje të Kushtetutës.

- Garantimi i jetës së kërkuesve nga dhunuesit, persekutuesit dhe shpërdoruesit e pushtetit, në kuptim të nenit 21 të Kushtetutës.

- Botimi në gazeta i një kopjeje të praktikës gjyqësore.

BAZA LIGJORE: Nenet 5, 7, 15/2, 17/2, 18/1, 18/2, 18/3, 21, 25, 37/1, 41/1, 41/2, 42/2, 43, 44, 116/a, 116/c, 116/ç, 117/1, 118/1, 118/2, 131/f, 132/1, 134/1/g, 142/1, 142/3, 145/1 dhe 145/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6/1 dhe 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 2, 25, 27 e vijues, 30, 36, 37, 40, 41, 42, 50, 81/3 dhe 81/4 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Vitore Tusha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuësve, që kërkuan pranimin e kërkesës, dhe pretendimet me shkrim të subjekteve të interesuara, që kërkuan rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesi Skënder Roqi nga viti 1989 ka banuar si qiramarrës kryesor në një banesë shtetërore në të cilën, me shpenzimet e veta, ka bërë disa shtesa (korridor, kuzhinë, aneks etj.).

2. Në vitin 1994, Xh.K. është njohur pronar i shtëpisë dhe i shtesave anësore të ndërtuara në oborrin e saj nga kërkuesi me vendimin nr. 314, datë 11.4.1994 e Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (KKKP-ja), i cili përcaktonte, midis të tjerash, se raporti i vlerës së shtesave me vlerën e plotë të objektit ishte 11.7 %, prandaj prona i kthehej ish-pronarit pa kundërshtim, sipas parashikimeve të nenit 3 të ligjit nr. 7698, datë 15.4.1993, “Për kthimin dhe kompensimin e pronave is-pronarëve”.

3. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt anulimin e pjesshëm të vendimit të KKKP-së dhe njohjen e pronësisë mbi shtesat. Gjykata, me vendimin nr. 1666, datë 16.4.1997, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë.

4. Gjykata e Apelit Tiranë, mbi ankimin e kërkuësit, me vendimin nr. 2227, datë 8.10.1997 ka vendosur ndryshimin e vendimit të mësipërm dhe të pikës 2 të vendimit të KKKP-së që kishte të bënte me vlerën e shpenzimeve të kryera nga paditësi, duke njohur 37% baras me vlerën 286 890 lekë kontribut të tij në pjesën që përdor në raport me ndërtesën e ish-pronarit.

5. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 489, datë 26.3.1998 ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 2227, datë 8.10.1997, të Gjykatës së Apelit Tiranë.

6. Kolegji Seleksionues i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 17, datë 9.2.2000, ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuësit.

7. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese, duke kërkuar shfuqizimin e vendimeve të mësipërme, por ankimi individual është rrëzuar me vendimin nr. 76, datë 8.11.2000, me argumentin se pretendimet ishin të natyrës ligjore dhe jo kushtetuese.

8. Në vitin 2007 Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 2024, datë 20.11.2007, ka vendosur lëshimin e urdhrit për ekzekutimin e vendimit nr. 2227, datë 8.10.1997.

9. Në vitin 2008 kërkuesi ka paraqitur kallëzim penal në Prokurorinë e Rrethit Gjyqësor Tiranë për falsifikim dokumentesh të pronës nga subjektet e interesuara, por prokuroria, me vendimin e datës 8.5.2008, ka vendosur pushimin e çështjes për mungesë të elementeve të veprës penale.

10. Në vitin 2010 kërkuesi ka marrë pjesë si palë e paditur në procesin gjyqësor civil me objekt “Lirim dhe dorëzim banese” i vënë në lëvizje nga subjektet e interesuara Fatos dhe Hylli Kadesha. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 9405, datë 9.12.2010, ka vendosur: *“Pranimin e kërkesë padisë... Detyrimin e të paditurve Roqi të lirojnë dhe dorëzojnë paditësve ambientet e banimit që posedojnë ...”*. Në pjesën arsyetuese të vendimit thuhet se *“paditësit kanë mbetur bashkëpronarë ekskluzivë të pronës së kthyer me vendim të KKKP-së...ata janë pronarë legjitimë, kurse i padituri nëdorës i paligjshëm...”*.

11. Kundër këtij vendimi kërkesit kanë paraqitur ankim në Gjykatën e Apelit Tiranë, e cila, me vendimin nr. 2029, datë 6.10.2011, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të mësipërm. Bazuar në kërkesën e subjekteve të interesuara, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 6574, datë 16.11.2011 ka vendosur lëshimin e urdhrit të ekzekutimit të vendimit civil dhe ka urdhëruar zyrën përmbartimore ta ekzekutojë atë.

12. Kërkesit kanë paraqitur në Gjykatën e Lartë kërkesë për pezullimin e ekzekutimit të vendimeve të mësipërme dhe Kolegji Civil, me vendimin nr. 462, datë 1.12.2011, ka vendosur mospranimin e kërkesës. Po ashtu, kërkesit kanë paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë, e cila, me vendimin nr. 1736, datë 4.7.2014, ka vendosur mospranimin e rekursit.

13. Kërkesit i janë drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi më objekt “Rivendosje në posedim”, e cila është rrëzuar me vendimin nr. 7497, datë 1.12.2013.

14. Duke pretenduar mosformimin e drejtë të ndërgjyqësisë në procesin e mësipërm, kërkesit kanë paraqitur ankim në Gjykatën e Apelit Tiranë, e cila, me vendimin nr. 395, datë 16.2.2015 ka vendosur lënien në fuqi të vendimit.

II

15. **Kërkesit** i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 29.6.2015 me kërkesë për shfuqizimin e vendimeve gjyqësore objekt kundërshtimi, si dhe të disa akteve ligjore e nënligjore, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur si vijon:

15.1 Është cenuar *parimi i paanshmërisë* gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe në Gjykatën e Lartë.

15.1.1 Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë nuk ka pasqyruar drejt faktet në lidhje me origjinën dhe kufijtë e pronës, por e ka hetuar çështjen në mënyrë të njëanshme. Edhe pse pala e paditur nuk ka bërë vetëm shtesën anësore të ndërtesës, por e ka rikonstruktuar plotësisht atë për shkak të amortizimit, fakt që provohet nga aktekspertiza e viti 1997, gjykata përsëri nuk ka respektuar nenin 139 të Kodit Civil, duke e pranuar si të ligjshme shkeljen e afatit prekluziv njëvjeçar të përcaktuar nga udhëzimi nr. 3, datë 21.6.1993 i KM-së. Gjithashtu, gjatë procesit nuk janë respektuar nenet 192, 196 dhe 197/b të KC-së mbi regjistrimin e pasurive të paluajtshme, duke mbështetur paligjshmërinë e ZRPP-së.

15.1.2 Në shqyrtimin e rekursit në Gjykatën e Lartë ka marrë pjesë i njëjti gjyqtar i cili ka hequr dorë nga gjykimi i çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë. Ky gjyqtar ka shqyrtuar më parë edhe kërkesëpadinë me objekt: “Anulimi i vendimit të KKKP-së Tiranë nr. 314, datë 11.4.1994...” dhe me vendimin nr. 2471, datë 19.3.2008 ka vendosur kthimin e kërkesëpadisë dhe të akteve bashkëngjitur, duke e konsideruar atë padi sikur nuk ishte paraqitur më parë.

15.2 Është cenuar *parimi i sigurtë juridike*, pasi Gjykata e Apelit Tiranë nuk ka marrë parasysh faktin që vendimi nr. 2227, datë 8.10.1997, i cili ka marrë formë të prerë, ka njohur investimin në masën 37%. Pavarësisht këtij fakti, Gjykata e Apelit ka përcaktuar vlerën e shpenzimeve pa i caktuar kërkesve pjesë në pasurinë e paluajtshme, ndërkohë që nuk është shprehur mbi kërkimin për mosrespektimin e ligjit nga ZRPP-ja gjatë regjistrimit të pasurisë në hipotekë vetëm në emër të subjekteve të interesuara. Kjo parregullsi ka cenuar edhe *të drejtën e pronës* të fituar me vendimin nr. 2227, datë 8.10.1997.

15.3 Gjykata e Apelit Tiranë ka refuzuar kërkesën për pezullimin e gjykimit deri në përfundimin e procesit gjyqësor me objekt pavlefshmërinë absolute të vendimit nr. 314, datë 11.4.1994, të KKKP-së. Ky qëndrim i gjykatës është i gabuar, pasi kërkesit të drejtën e pretenduar e kanë zgjidhur me vendimin nr. 2227, datë 8.10.1997, për rrjedhojë gjykata duhet të pushonte gjykimin. Për më tepër, gjykata nuk ka marrë parasysh ligjin nr. 8647, datë 24.7.2000, “Për kontributin e shtetit për familjet e pastreha”, i cili nuk lejonte nxjerrjen nga banesa të qiramarrësve në banesa ish-pronë private me kontratë shtetërore, edhe kur nuk e kishin tagrin e bashkëpronarit.

15.4 Është cenuar *parimi i barazisë së armëve*, sepse Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk respektoi parashikimet e neneve 132 e 142 të Kushtetutës dhe të neneve 14 e 28 të KPC-së, pasi

mori në konsideratë vetëm certifikatën e pronësisë së palës paditëse dhe nuk hetoi mbi faktet e rrethanat e tjera që lidheshin me atë pronë, nuk shqyrtoi prapësimet e kërkuësve, nuk pranoi kërkesat për pezullimin e procesit për shkak të zhvillimit të një procesi tjetër gjyqësor dhe për krahasimin e të dhënave të vendimit nr. 314/1994 me ato të certifikatës së pronësisë.

15.5 Gjykata e Lartë, gjithashtu, nuk ka respektuar *standardin kushtetues të arsyetimit* të vendimit gjyqësor, pasi nuk arsyetoi mbi shkaqet e mospranimit të rekursit, edhe pse ato janë në përputhje me nenin 472 të KPC-së.

15.6 Gjatë proceseve gjyqësore me objekt “Rivendosje në posedim” dhe “Kundërshtim të veprimeve përmbartimore” nuk është respektuar vendimi nr. 76, datë 8.11.2000, i Gjykatës Kushtetuese.

15.7 Është cenuar *neni 44 i Kushtetutës*, pasi si rezultat i veprimeve të paligjshme të organeve shtetërore kërkuësve u është shkaktuar një dëm i konsiderueshëm moral dhe material, i cili kërkohet të dëmshpërblehet në shumën 30 900 000 lekë dhe fitimi i munguar në shumën 21 356 400 lekë për kohën nga momenti i nxjerrjes me dhunë nga shtëpia në vitin 2011 deri në dorëzimin e saj.

15.8 Neni 16 i ligjit nr. 9719, datë 23.4.2007, “Për disa shtesa e ndryshime në ligjin nr. 9232, datë 13.5.2004, “Për programet sociale të strehimit të banorëve të zonave urbane” u ka cenuar kërkuësve të drejtat e fituara, duke u shkaktuar një dëm të rëndë real për shkak të nxjerrjes me dhunë nga banesa, për rrjedhojë duhet të shfuqizohet.

15.9 Është cenuar *parimi i barazisë para ligjit*, pasi çdo shtetas shqiptar që ka pasur kontratë qiraje me shtetin si ajo e kërkuësit, e ka privatizuar banesën, kurse kërkuësit janë diskriminuar si rrjedhojë e antikushtetutshmërisë së aktit normativ nr. 3, datë 1.8.2012 të KM-së dhe ligjit nr. 82/2012.

15.10 Është cenuar *e drejta e kërkuësve për të pasur një banesë*, në referim të nenit 37 të Kushtetutës, si rezultat i parashikimeve të aktit normativ nr. 3, datë 1.8.2011, të Këshillit të Ministrave, “Për lirimin e banesave pronarëve të ligjshëm nga qytetarët e pastrehë, banues në banesat ish-pronë e subjekteve të shpronësuar” dhe ligjit nr. 82/2012, datë 13.9.2012, “Për lirimin e banesave pronarëve të ligjshëm nga qytetarët e pastrehë, banues në banesat ish-pronë e subjekteve të shpronësuar”. Këto akte normative përbëjnë shkak për trajtim degradues të kërkuësve, në referim të nenit 25 të Kushtetutës.

16. ***Subjektet e interesuara*** kanë prapësuar me shkrim si vijon:

16.1 Pretendimi i kërkuësve për regjistrimin e pronës në hipotekë nuk qëndron jo vetëm për faktin se kjo kërkesë i është refuzuar nga ZRPP-ja, por edhe sepse sipas nenit 192 të Kodit Civil regjistrimi kërkohet vetëm për pasuritë e paluajtshme.

16.2 Vendimi i Gjykatës së Apelit ka caktuar vlerën e shpenzimeve që ka kryer paditësi pa përcaktuar pjesë në pasurinë e paluajtshme. Për më tepër, vendimi nuk urdhëron regjistrimin e kësaj pasurie në ZRPP.

16.3 Faktet dhe rrethanat e paraqitura nga kërkuësit janë sa të pavërteta, aq dhe të pabazuara.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Lidhur me legjitimitetin e kërkuësve

17. Gjykata rithekson se bazuar në nenin 131/f të Kushtetutës, individët mund t'i drejtohen kësaj gjykate për gjykimin përfundimtar të pretendimeve të tyre për cenimin e së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e kësaj të drejte. Shterimi i mjeteve juridike, në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës, kërkon që individ të shfrytëzojë në shkallët e sistemit gjyqësor të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për rivendosjen e të drejtave të pretenduara (*shih vendimet nr. 15, datë 19.4.2013; nr. 36 datë 10.11.2010, të Gjykatës Kushtetuese*). Kushti paraprak i shterimit të mjeteve juridike duhet të përmbushet nga kërkuësi përpara se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese. Ky rregull nënkupton jo vetëm që kërkuësi t'u jetë drejtuar të gjitha instancave të zakonshme, por edhe që të gjitha pretendimet që ngre në këtë Gjykatë t'i ketë paraqitur më parë në këto instanca

të paktën në substancë, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural (*shih vendimin nr. 3, datë 23.1.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Gjykata vlerëson të analizojë çështjen e legjitimitetit të kërkuarve për secilin prej kërtimeve të parashtruara prej tyre në objektin e kërkesës.

19. Në lidhje me kërkimin për shfuqizimin e vendimeve nr. 9405, datë 9.12.2010, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, nr. 2029, datë 6.10.2011, të Gjykatës së Apelit Tiranë, si dhe nr. 462, datë 1.12.2011 e nr. 1736, datë 4.7.2014, të Gjykatës së Lartë, të marra gjatë procesit gjyqësor me objekt “Lirim dhe dorëzim sendi”, Gjykata vlerëson se kërkuarët legjitimohen *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134/g të Kushtetutës; *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30, pika 2, i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”; *ratione materiae*, pasi pretendimet e parashtruara në kërkesë *prima facie* përfshihen në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

20. Për sa u takon kërtimeve të kërkuarve për shfuqizimin e vendimeve gjyqësore nr. 7497, datë 1.7.2013, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe nr. 395, datë 16.2.2015, të Gjykatës së Apelit Tiranë, të marra gjatë procesit gjyqësor me objekt “*Rivendosje në posedim*”; vendimeve nr. 1504, datë 4.2.2014, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe nr. 120, datë 20.1.2015, të Gjykatës së Apelit Tiranë, të marra gjatë procesit gjyqësor me objekt “*Kundërshtim veprimi përmbarimor*”; vendimeve nr. 1585, datë 26.3.2015, të Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë dhe nr. 1326, datë 8.6.2015, të Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë, të marra gjatë procesit administrativ me objekt “*Detyrimi i KM-së të ekzekutojë vendimin nr. 76, datë 8.11.2000 të Gjykatës Kushtetuese*”, Gjykata vëren se kërkuarët kanë ushtruar rekurs, por çështjet nuk kanë përfunduar ende në Gjykatën e Lartë.

21. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se për sa kohë proceset gjyqësore nuk kanë përfunduar të gjitha shkallët e gjykimit të zakonshëm, në vështirësi në nenin 131/f të Kushtetutës vendimet e kundërshtuara nuk mund të konsiderohen përfundimtare për efektet e gjykimit kushtetues. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se kërkuarët nuk legjitimohen për kundërshtimin e tyre në aspektin kushtetues.

22. Po ashtu, Gjykata, bazuar në qëndrimin e jurisprudencës kushtetuese se individë mund t'i drejtohet juridiksionit kushtetues kur ka pretendime për mosrespektimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor dhe jo për kundërshtimin në mënyrë të drejtpërdrejtë të akteve normative abstrakte, ajo vlerëson se kërkuarët nuk legjitimohen as për sa u takon kërtimeve për shfuqizimin e nenit 16 të ligjit nr. 9719, datë 23.4.2007, “Për disa shtesa e ndryshime në ligjin nr. 9232, datë 13.5.2004, “Për programet sociale të strehimit të banorëve të zonave urbane”; aktit normativ nr. 3, datë 1.8.2011, të Këshillit të Ministrave, “Për lirin e banesave pronarëve të ligjshëm nga qytetarët e pastrehë, banues në banesat ish-pronë e subjekteve të shpronësuar”; ligjit nr. 82/2012, datë 13.9.2012, “Për lirin e banesave pronarëve të ligjshëm nga qytetarët e pastrehë, banues në banesat ish-pronë e subjekteve të shpronësuar”.

23. Edhe për sa i takon kërimit për shpërblimin e dëmit jashtëkontrator material dhe moral, si dhe fitimit të munguar të shkaktuar nga veprimet antikushtetuese të administratës shtetërore, Gjykata, bazuar në qëndrimin e jurisprudencës kushtetuese, vlerëson se pretendime të kësaj natyre i takojnë juridiksionit të gjykatave të zakonshme, për rrjedhojë kërkuarët nuk legjitimohen.

24. Gjykata vlerëson gjithashtu se kërkuarët nuk legjitimohen për sa u takon kërtimeve në lidhje me detyrimin e Gjykatës Kushtetuese për ekzekutimin e vendimit të saj nr. 76/2000; detyrimin e shtetit shqiptar që nëpërmjet Gjykatës Kushtetuese të privatizojë banesë falas për kërkuarët; arkivimin e një kopjeje të procesit në dosjet personale të funksionarëve që kanë shkaktuar paligjshmëri; garantimin e jetës së kërkuarve nga dhunuesit, persekutuesit dhe shpërdoruesit e pushtetit; botimin në gazeta të një kopjeje të praktikës. Këto pretendime në vlerësimin e Gjykatës nuk i takojnë sferës së çështjeve që shqyrtohen nga juridiksioni kushtetues.

25. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson të analizojë në vijim vetëm pretendimet e kërkuësve që lidhen me procesin civil me objekt “Lirim dhe dorëzim banese”, të cilat *prima facie* përfshihen në juridiksionin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të paanshmërisë

26. Kërkuesi ka pretenduar cenimin e parimit të paanshmërisë në të gjitha shkallët e gjykimit të çështjes me objekt “Lirim dhe dorëzim banese”.

27. Gjykata ka theksuar se gjykimi nga një gjykatë e paanshme është një nga elementet e rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, i garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së. E drejta për t’u gjykuar përpara një gjykate kompetente, të pavarur dhe të paanshme, të caktuar me ligj, kërkon që drejtësia jo vetëm duhet të bëhet, por ajo, gjithashtu, duhet të shikohet që bëhet (*shih vendimin nr. 25, datë 11.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Në kuptim të nenit 42/2 të Kushtetutës, respektimi i këtij parimi duhet të verifikohet duke zbatuar dy teste, testin subjektiv, i cili në thelb kërkon të provuarit e faktit se bindja personale ose interesi i një gjyqtari kanë ndikuar në vendimin e gjykatës, dhe, gjithashtu, testin objektiv, i cili kërkon të provuarit nëse gjyqtari ka ofruar garanci të mjaftueshme për të përjashtuar çdo dyshim të arsyeshëm në këtë drejtim. Në kuptim të testit subjektiv, paanshmëria e gjyqtarëve duhet të prezumohet derisa të provohet e kundërta. Për sa i përket testit objektiv, ai nënkupton se veç sjelljes personale të çdo anëtari të trupit gjykues, duhet të provohet nëse ka fakte bindëse, të cilat vënë në dyshim paanshmërinë. Në këtë kuadër edhe dukja e jashtme mund të ketë rëndësi (*shih vendimin nr. 6, datë 16.2.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Veçanërisht për sa i përket kriterit të dytë, nëse ky kriter zbatohet për anëtarët e trupit gjykues, ai nënkupton se përveç sjelljes personale të çdo anëtari të trupit gjykues, duhet të provohet nëse ka fakte, të cilat vënë në dyshim paanshmërinë. Në këtë kuadër, edhe dukja e jashtme mund të ketë rëndësi. Në përcaktimin nëse një çështje konkrete ka arsye për të dyshuar se një gjyqtar nuk është i paanshëm, këndvështrimi i atyre që ankohen për diçka të tillë është i rëndësishëm, por jo vendimtar. Në fakt, vendimtare është nëse objektiviteti i këtyre dyshimeve është mjaftueshëm i bazuar (*shih vendimin e GJEDNJ-së në çështjen “Driza kundër Shqipërisë”, nr. 33771/02, datë 13.11.2007, §76*).

30. Në jurisprudencën kushtetuese mbi-zotëron qëndrimi se gjykatat e zakonshme duhet të tregohen të kujdesshme lidhur me çështjen e përbërjes së trupit gjykues. Paragjykimi eventual për paanshinë e gjyqtarit mund të ngrihet edhe në dyshimin se gjyqtari është shprehur në një procedim tjetër me një vlerësim që ka të bëjë me përmbajtjen e të njëjtit fakt, në lidhje me të njëjtin subjekt (*shih vendimin nr. 12, datë 13.4.2007, të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Në çështjen konkrete, Gjykata konstaton se pretendimet e parashtruara nga kërkuësit për të provuar cenimin e parimit të paanshmërisë gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë kanë të bëjnë me mospasqyrimin drejt të fakteve në lidhje me origjinën e kufijtë e pronës, si dhe hetimin e çështjes në mënyrë të njëanshme. Në këtë kuptim, Gjykata çmon se kërkuësit nuk kanë arritur të ngrenë në nivel kushtetues pretendimin për cenimin e parimit të paanshmërisë, pasi argumentet e parashtruara prej tyre kanë të bëjnë me pranimin, çmuarjen dhe vlerësimin e provave, si atribut i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, i cili nuk përbën objekt kontrolli për Gjykatën Kushtetuese. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimi është i pabazuar.

32. Po ashtu, Gjykata vëren se kërkuësit kanë pretenduar cenimin e parimit të paanshmërisë edhe gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, me argumentin se gjyqtari A.B., edhe pse hoqi dorë nga gjykimi i çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë, përsëri ka marrë pjesë në shqyrtimin e rekursit në Gjykatën e Lartë dhe ka vendosur mospranimin e tij në dhomën e këshillimit.

33. Nga aktet e administruara në dosjen gjyqësore, Gjykata vëren se në seancën gjyqësore të datës 13.9.2011 të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë kërkuësit kanë kërkuar përjashtimin e gjyqtarit A.B. nga gjykimi i çështjes, pasi me vendimin nr. 2471, datë 19.3.2008, ai ka vendosur kthimin e kërkesëpadisë bashkë me aktet bashkëngjitur, duke e konsideruar këtë padi sikur nuk është paraqitur më parë në gjykatë (*f. 60 e fashikullit gjyqësor të Gjykatës së Apelit*).

34. Gjykata konstaton se edhe vetë gjyqtari A.B. ka deklaruar se *“sa pretendoi kjo palë është e vërtetë. Unë kam gjykuar një çështje kur kam qenë në shkallë të parë me këto palë dhe në këto kushte jap dorëheqjen nga ky gjykim, duke i paraqitur kërkesën time Kryetarit të Gjykatës”*. Kërkesa e gjyqtarit A.B. nuk është pranuar nga Kryetari i Gjykatës së Apelit, i cili, me vendimin e datës 19.9.2011, bazuar në nenin 73 të KPC-së, ka konstatuar se *“shkaqet që paraqiten për heqje dorë nga gjykimi nuk janë të ligjshme, pasi të paditurit kanë kërkuar me kërkesë me shkrim përjashtimin nga trupi gjykues...Gjykata është e detyruar që ta shqyrtojë kërkesën në përputhje me nenet 74 dhe 75 të KPC-së”*.

35. Në seancën e datës 29.9.2011, kërkesit e kanë ripërsëritur kërkesën e përjashtimit të gjyqtarit A.B. dhe kanë kërkuar që trupi gjykues të shprehej për të. Pala paditëse ka deklaruar se nuk ishte dakord me kërkesën e përjashtimit, pasi nuk kishte shkaqe ligjore. Trupi gjykues ka vendosur pranimin e kërkesës për përjashtimin e gjyqtarit A.B. dhe ka shtyrë seancën për të kërkuar plotësimin e trupit gjykues.

36. Gjykata vëren se gjyqtari A.B. gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë ka qenë pjesë e trupit gjykues që ka marrë në shqyrtim, në dhomë këshillimi, rekursin e paraqitur nga kërkuesi, duke vendosur mospranimin e tij.

37. Në vështrim të rrethanave të mësipërme, Gjykata çmon se dorëheqja e gjyqtarit A.B. dhe vendimmarrja e trupit gjykues për përjashtimin e tij nga gjykimi i çështjes në Gjykatën e Apelit janë fakte të cilat justifikojnë dyshimin e kërkuësve. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se ky dyshim është i bazuar nga pikëpamja objektive, për sa kohë gjyqtari A.B. si pjesë e Kolegjit Civil ka shqyrtuar pretendime që lidheshin me parregullsinë e procesit të zhvilluar në Gjykatën e Apelit ku vetë më parë ishte dorëhequr dhe përjashtuar. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se dyshimi i kërkuësve mund të konsiderohet mjaftueshëm i bazuar për të vënë në diskutim vendimmarrjen e Gjykatës së Lartë nga këndvështrimi i respektimit të standardeve kushtetuese.

38. Në përfundim Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuësve për cenimin e njërit prej elementeve të së drejtës për një proces të rregullt gjyqësor, që lidhet me besueshmërinë e gjykatës për të qenë objektivisht e paanshme në perceptimin e kërkuësve, është i bazuar dhe duhet pranuar.

39. Për sa u takon pretendimeve të tjera të kërkuësve, që kanë të bëjnë me cenimin e sigurisë juridike, të së drejtës së pronësisë, të parimit të barazisë së armëve dhe mosarsyetimit të vendimit gjyqësor, Gjykata vlerëson të mos i analizojë ato, për sa kohë çështja do të merret përsëri në shqyrtim në Gjykatën e Lartë, e cila në funksion të rolit të saj si gjykatë e ligjit, si dhe kontrolluese e respektimit të standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta, duhet t'u japë përgjigje të arsyetuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “F”, 134, pika 1, shkronja “g”, dhe 133, pika 2, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin e vendimit nr. 1736, datë 4.7.2014, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë dhe dërgimin e çështjes për rigjykim pranë kësaj gjykate.
- Rrëzimin e kërkesës për pretendimet e tjera.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

Anëtarë kundër: Altina Xhoxhaj

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen me kërkuar Skënder Roqi etj., jam kundër qëndrimit të shumicës për pranimin e pretendimit të kërkuar për cenimin e parimit të paanshmërisë në gjykim, pasi vlerësoj se ky pretendim është i pabazuar dhe se kërkesa duhet të ishte rrëzuar në tërësinë e saj. Në mbështetje të këtij qëndrimi në vijim paraqes argumentet e mia si gjyqtare në pakicë.

2. Gjykata ka theksuar se në kuptim të nenit 42/2 të Kushtetutës, respektimi i parimit të paanshmërisë në gjykim duhet të verifikohet duke zbatuar dy teste, testin subjektiv, i cili në thelb kërkon të provuarit e faktit se bindja personale ose interesi i një gjyqtari kanë ndikuar në vendimin e gjykatës, dhe, gjithashtu, testin objektiv, i cili kërkon të provuarit nëse gjyqtari ka ofruar garanci të mjaftueshme për të përjashtuar çdo dyshim të arsyeshëm në këtë drejtim. Në kuptim të testit subjektiv, paanshmëria e gjyqtarëve duhet të prezumohet derisa të provohet e kundërta, kurse për sa i përket testit objektiv, ai nënkupton se veç sjelljes personale të çdo anëtari të trupit gjykues, duhet të provohet nëse ka fakte bindëse, të cilat vënë në dyshim paanshmërinë.

3. Gjykata ka vlerësuar se fakti i pjesëmarrjes së të njëjtit gjyqtar në dy gjykime të iniciuara nga kërkuar nuk sjell *a priori* cenimin e parimit të paanshmërisë, pasi çdokush mund të iniciojë të njëjtën gjykatë dhe të njëjtët gjyqtarë për çështje të ndryshme, por i ndryshëm është qëndrimi kur i njëjti gjyqtar ose gjykatë gjykon të njëjtën çështje gjyqësore (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 21, datë 29.4.2010*).

4. Në rastin konkret gjyqtari i pretenduar si i njëanshëm nuk ka shprehur qëndrimin e tij në një gjykim të mëparshëm të së njëjtës çështje, me të njëjtin objekt dhe të njëjtat palë. Në kushtet kur ky gjyqtar ka dhënë dorëheqjen nga gjykimi i çështjes, ai nuk ka mbajtur asnjë qëndrim në lidhjen me zgjidhjen e mosmarrëveshjes mes palëve. Po ashtu, fakti se ky gjyqtar ka dhënë dorëheqjen nga gjykimi i kësaj çështjeje në gjykatën e apelit, nuk ka asnjë rëndësi në këndvështrim të standardeve të mësipërme. Ky fakt nuk mund të interpretohet për njëanshmëri subjektive të gjyqtarit, për sa kohë që kërkuar nuk kanë paraqitur asnjë provë tjetër për të provuar këtë pretendim. Për më tepër, përjashtimi i këtij gjyqtari në apel është kërkuar nga pala tjetër dhe jo nga kërkuar, të cilët nuk kanë ngritur më parë asnjë pretendim që ka të bëjë me paanshmërinë e gjyqtarit A.B. Pra, kërkuar nuk kanë shteruar mjetet e ankimit për sa i takon këtij pretendimi.

5. Megjithatë, edhe nëse do të shkojmë më tej, bazuar në dispozitat procedurale që rregullojnë procedurat e shqyrtimit të rekursit në Gjykatën e Lartë, në dhomën e këshillimit verifikohet vetëm legjitimiteti i kërkuar, bazueshmëria në ligj e rekursit, si dhe prania e kriterëve ligjorë për kalimin e çështjes në seancë gjyqësore, ndërsa në shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore shqyrtohet bazueshmëria e vendimeve gjyqësore të kundërshtuara, pra themeli i çështjes. Edhe në këtë kuptim vlerësimet e bëra nga gjyqtari në dhomën e këshillimit i referohen vetëm plotësimit të kriterëve ligjorë dhe jo themelit të pretendimeve të ngritura nga palët.

6. Shumica nuk ka arritur të argumentojë se cilat janë ato vlerësime të gjyqtarit të cilat shprehin qëndrimin e tij në lidhje me zgjidhjen e çështjes në fjalë dhe që e bëjnë atë të duket i njëanshëm në sytë e palëve në gjykim. Argumenti i shumicës se “dyshimi i kërkuar është i bazuar nga pikëpamja objektive, për sa kohë gjyqtari A.B. si pjesë e Kolegjit Civil ka shqyrtuar pretendime që lidheshin me parregullsinë e procesit të zhvilluar në Gjykatën e Apelit ku vetë më parë ishte dorëhequr dhe përjashtuar” (*shih paragrafin 37 të vendimit*), është i pamjaftueshëm për të justifikuar pranimin e këtij pretendimi, ndërkohë që ajo nuk ka arritur të argumentojë mjaftueshëm se cilat janë ato veprime e sjellje konkrete të gjyqtarit që vënë në dyshim paanshmërinë e tij në gjykimin në fjalë.

7. Për argumentet e parashtruara më sipër vlerësoj se kërkesa është e pabazuar dhe se ajo duhet të ishte rrëzuar nga Gjykata.

Anëtare: Altina Xhoxhaj